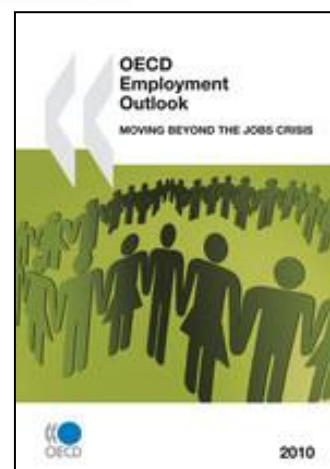

OECD *Multilingual Summaries*

OECD Employment Outlook 2010: Moving beyond the Jobs Crisis

Summary in Czech

Výhled zaměstnanosti v zemích OECD na rok 2010: Překonání krize zaměstnanosti

Přehled v českém jazyce

- *Výhled zaměstnanosti* v zemích OECD je výroční zpráva organizace OECD informující o stavu pracovního trhu a zaměstnanosti v zemích OECD.
- Vydání pro rok 2010 obsahuje aktuální informace o vlivu finanční a ekonomické krize na pracovní trh. Zdůrazňuje velmi rozdílné adaptační přístupy v různých zemích OECD a klíčových nových ekonomikách: velmi výrazný nárůst nezaměstnanosti v některých zemích ostře kontrastuje s tlumenějším nárůstem v jiných zemích, kde krátkodobé pracovní programy podporovaly snížení počtu pracovních hodin za účelem zachování pracovních míst.
- Reakce pracovního trhu a sociálních programů na krizi byly důrazné, ale vyžadují výraznější úpravy s postupným obnovením ekonomiky a utužováním finančních omezení.
- Vydání pro rok 2010 také poskytuje hloubkovou analýzu mobility pracovní síly na pracovním trhu v zemích OECD. Ukazuje, že pracovníci i pracovní místa se ve všech zemích soustavně přesunují z upadajících společností a sektorů do rostoucích společností a sektorů, ale je nutná správná dávka aktivní podpory pracovního trhu, která by maximalizovala produktivitu plynoucí z této mobility a minimalizovala následnou nejistotu pro pracovníky.
- Výhled zaměstnanosti také předkládá nové důkazy týkající se zaměstnanosti na částečný úvazek. Naznačuje, že podpora růstu kvalitní práce na částečný úvazek může představovat důležitou strategii pro vlády, které chtějí podporovat vysokou míru zaměstnanosti v kontextu stárnoucí populace, soulad rodinného a pracovního života a řádný přechod ze škol do pracovního procesu.

Ve většině zemí probíhá hospodářské oživení...

Globální ekonomika se probouzí z nejhorší finanční a ekonomické krize za posledních padesát let, ale zacelení ran na pracovním trhu si vyžádá čas a silnou politickou vůli. Zatímco hospodářské oživení se rozšiřuje a zesiluje, růst zaměstnanosti stále pokulhává. Za dva roky do prvního čtvrtletí roku 2010 zaměstnanost v zemích OECD poklesla o 2,1 % a míra nezaměstnanosti vzrostla o více než 50 % na 8,5 %, což představuje dalších 17 milionů nezaměstnaných. V širším měřítku, které bere v úvahu odmítnuté a částečně zaměstnané pracovníky, je toto číslo téměř dvakrát vyšší, než je oficiální míra nezaměstnanosti.

... ale ve většině případů nebude předpokládaný růst dostatečný k tomu, aby rychle vstřebal obrovský skluz pracovního trhu, k němuž v mnoha zemích došlo...

Zatímco nezaměstnanost zřejmě dosáhla vrcholu a poslední prognózy pro země OECD korigovaly ekonomický výhled pro tento a příští rok směrem nahoru, oživení zřejmě nebude dostatečně razantní k tomu, aby trh mohl znovu vstřebat vysoké počty aktuálně nezaměstnaných a částečně zaměstnaných osob. Poslední prognózy skutečně předpokládají, že míra nezaměstnanosti v zemích OECD bude na konci roku 2011 stále vyšší než 8 %.

Mnoho nezaměstnaných prochází dlouhými obdobími bez práce, což představuje riziko, že se strmý růst cyklické nezaměstnanosti stane strukturálním problémem. Toto riziko se v různých zemích výrazně liší. V některých zemích vedlo masivní propouštění k velkému nárůstu nezaměstnanosti a nečinnosti, zatímco v jiných zemích byla neobvykle velká část poklesu poptávky po pracovní síle pokryta zkrácením pracovní doby. V prvním případě bude nutný rezolutní růst zaměstnanosti, aby se nezaměstnanost nestala trvalou. V zemích druhé skupiny však vládnu obavy, že během oživení nebude vytvořen dostatečný počet pracovních míst (tzv. oživení bez zaměstnanosti).

Ekonomiky zemí OECD čelí dvěma výzvám současně – snížení vysoké nezaměstnanosti a částečné zaměstnanosti a zvládnutí bezprecedentních fiskálních deficitů

S rychlým nárůstem nezaměstnanosti a částečné zaměstnanosti ve většině zemí OECD došlo již v první fázi krize k rychlému navýšení zdrojů pro programy podpory zaměstnanosti. Většina vlád na začátku roku plánovala udržet stejné, v některých případech i navýšené, zdroje vyčleněné na podporu zaměstnanosti v průběhu roku 2010. Tlaky na snížení fiskálních deficitů se však rychle zvyšují a mnoho zemí bude muset o rozdělování zdrojů těžce rozhodovat. Argumenty pro zachování adekvátního financování podpory zaměstnanosti jsou silné. Je však nutné se zaměřit na účelné programy a cílit je na nejvíce znevýhodněné skupiny.

---

*Opatření k podpoře poptávky po
pracovní síle by se měla vyvíjet
směrem od zachování pracovních
míst k jejich vytváření...*

Během ekonomické krize byly ve většině zemí OECD uvedeny důležité veřejné i soukromé iniciativy za účelem udržení poptávky na pracovním trhu, zejména podpora omezení pracovní doby jako alternativy k propouštění. Důkazy shromážděné v tomto vydání naznačují, že programy krátkodobých veřejných prací sehrály důležitou roli v zachování pracovních míst během krize, ačkoli výrazného omezení pracovní doby bylo také dosaženo *prostřednictvím* zkrácení přesčasů, zkrácením průměrné pracovní doby a v některých případech formou dohod mezi zaměstnavateli a pracovníky. Mnoho zemí také podpořilo poptávku na pracovním trhu omezením nákladů na neplacená místa.

S pokračujícím oživením bude důležité stahovat programy krátkodobých veřejných prací, aby v nejrůznějších sektorech a společnostech nedošlo k omezení relokace pracovních sil zvyšující produktivitu. Současně tvrdé fiskální podmínky naznačují, že by bylo vhodné zaměřit se namísto plošných omezení nákladů na neplacená místa na podporu vytváření cílových pracovních míst, zejména mezi dlouhodobě nezaměstnanými a jinak zranitelnými skupinami, aby nedocházelo k růstu umrtvených ztrát.

Široké nasazení programů krátkodobých veřejných prací také poskytuje užitečné informace o jejich optimálním využití v průběhu hospodářského cyklu. V různých zemích se lišila zejména míra návaznosti: byla mnohem vyšší v zemích, které již měly nějaký program zaveden před vypuknutím krize, než v zemích, které je zavedly *de novo* během krize. Podstatné bylo v tomto případě načasování, jelikož programy krátkodobých veřejných prací bývají neúčinnější v rané fázi krize a v některých zemích se nezdařilo zavést je dostatečně rychle, aby mohly být plně efektivní. Ve světle těchto problémů je důležitou otázkou, zda je vhodné zachovat menší, ale dobře řízené programy krátkodobých veřejných prací i v příznivé době, což by umožnilo rychle je rozšířit v době krize, částečně dočasnou změnou pravidel k podpoře vyššího zapojení.

---

*Podpora v nezaměstnanosti by měla
zůstat zachována, ale je nutné ji
podmínit účinným hledáním práce*

Nárůst dlouhodobé nezaměstnanosti vytváří akutní potřebu podpory v nezaměstnanosti. V těch zemích, kde je vyplácení podpory krátkodobé nebo je její výše pro pracovníky na netypických pozicích nízká, se objevily argumenty pro její prodloužení a zvýšení během krize. Tato prodloužení a zvýšení by měla být zachována do doby, než se skupina dlouhodobě nezaměstnaných osob začne výrazně zmenšovat. Je však stále důležitější zajistit, aby tato prodloužení a zvýšení byla doprovázena důsledným sledováním snahy o nalezení práce, a nedocházelo tak k vytváření závislosti na podpoře. Je to obtížný úkol, zejména v těch zemích, kde úřady práce nemají dostatek zaměstnanců nebo administrativních kapacit ke zvládnutí velkého množství stále různorodějších uchazečů o práci. Země, v nichž byla podpora v nezaměstnanosti štedrá již před vypuknutím krize a poté byla ještě dále rozšířena, by tato opatření během oživení měly rychle stáhnout.

Služby poskytující pomoc při hledání práce hrají klíčovou roli při podpoře rychlé reintegrace uchazečů o práci na produktivní místa

---

Účinné aktivační strategie pomohly mnoha zemím OECD dosáhnout nízké nezaměstnanosti před vypuknutím krize a mohou sehrát důležitou roli při urychlení reintegrace uchazečů o práci do pracovního procesu během oživení. Aktivační programy však musejí být přizpůsobeny ekonomickým podmínkám. Většina zemí zachovala nebo dokonce rozšířila hlavní úřady práce a také se zaměřila na poskytování cílenějších služeb poskytujících pomoc při hledání práce, včetně školení, pro nezaměstnané, kteří práci hledají nejobtížněji. Posun směrem k vyšším investicím do školení, zejména v návaznosti na potřeby místního pracovního trhu, je za současných okolností zaručen. Zatímco zavedení účinné aktivační strategie vyžaduje čas a často také institucionální reformu, je vhodné využít zdroje navýšené v důsledku krize k rozvoji účinnějších a pružnějších aktivačních strategií do budoucna.

Komplexní strategie podpory vytváření pracovních míst a udržení ekonomického růstu může také zahrnovat přehodnocení některých pracovních předpisů

Tato doba nepřeje návrhům na strukturální reformy pracovního trhu, a to zejména těm, které se týkají jeho regulace. S nastupujícím oživením však bude nezbytné vytvořit pro podniky takové podněty, které podpoří nábor pracovníků. Kromě dočasných podpor a snahy o podporu zaměstnatelnosti se může jednat o změnu nastavení ochrany pracovníků na dobu určitou a neurčitou. Díky tomu by mohla pracovní místa na dobu určitou lépe sloužit jako cesta k trvalému zaměstnání, nikoli jako past.

Taková strategie však časem povede k vyšší mobilitě pracovníků se smlouvami na dobu neurčitou. U některých by mohlo při hledání práce i při nalezení nové práce dojít k poklesu příjmů. Proto by v rámci komplexního balíčku opatření měla být zavedena reforma regulace pracovního trhu, která by poskytla dostatečnou podporu v nezaměstnanosti s přísně vynucovanými podmínkami přijímání dostupných pracovních míst a dobře navrženými aktivačními opatřeními. Důkazy předložené v tomto vydání naznačují, že ochrana a pomoc pracovníkům při přechodu z jedné práce do druhé může ve skutečnosti zvýšit produktivní realokaci pracovních sil. Tento závěr byl zřetelně formulován již v *Přehodnocení strategie zaměstnanosti OECD*. Nyní však získává ještě více na důležitosti, jelikož potřeba vytvářet pracovní místa a zároveň podporovat účinnou realokaci pracovních sil je navýsost důležitá v boji s vysokou a setrvalou nezaměstnaností a při dosahování udržitelného a sdíleného růstu.

Překonání krize zaměstnanosti

Tato kapitola poskytuje aktuální informace k analýze ve *Výhledu zaměstnanosti* na rok 2009 o dopadu recese v letech 2008–2009 na pracovní trh a informace o politických reakcích na následnou krizi zaměstnanosti. Dokládá rychlý úpadek stavu pracovního trhu během ekonomické krize a zdůrazňuje, že i když hospodářské oživení sílí, snížení aktuální vysoké míry nezaměstnanosti a částečné zaměstnanosti bude vyžadovat určitý čas. Nárůst nezaměstnanosti se však v různých zemích lišil a rozdíly v míře poklesu skutečného HDP tyto rozdíly z velké míry nedokáží vysvětlit. V některých zemích zaměstnavatelé reagovali na strmý pokles poptávky rychlým snížením zaměstnanosti, zatímco v jiných zemích bylo zdůrazněno omezení pracovní doby a sdílení práce. Výrazný příspěvek omezení počtu pracovních hodin k vstupu na pracovní trh během recese byl částečně způsoben programy krátkodobých veřejných prací, které alespoň krátkodobě zachovaly významný počet pracovních míst. Vlády v roce 2010 plánovaly další navýšení podpor v nezaměstnanosti a pomoci při hledání práce pro osoby, které o práci přišly, ale nyní čelí obtížným rozhodnutím ohledně rychlosti jejich stahování, přičemž oživení je stále nejisté a fiskální tlaky se zvyšují. Budoucí priority směřují k zajištění oživení s velkým nárůstem pracovních míst, omezení nezaměstnanosti a zabránění trvalé nečinnosti.

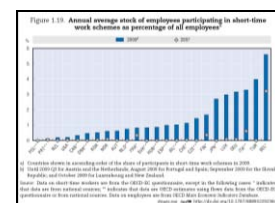
Globální krize v nových ekonomikách: dopad na pracovní místa a politické reakce

Nedávná globální finanční a ekonomická krize má významné sociální důsledky v nových ekonomikách, kde jsou pracující obvykle více ovlivněni výkyvy než pracující v rozvinutých ekonomikách. Země, kde byly sociální ochranné programy zavedeny před vypuknutím krize, jsou v lepší pozici a mohou lépe reagovat na náhlé zvýšení sociálních potřeb. Stojí však před důležitou otázkou: jak využít omezené administrativní kapacity a zdroje k uspokojení zvýšené poptávky a udržet účinnost záchranných sítí. U osob, které ztratily zaměstnání ve formálních sektorech, jsou ke zlepšení příjmů důležitá opatření prodloužující podporu v nezaměstnanosti, její výši nebo podmínky přiznání. Prodloužení stávajících finančních programů nebo mimořádné výplaty mohou poskytnout podporu domácnostem, které jsou nově ohroženy chudobou, i již dříve chudým domácnostem, u kterých došlo k dalšímu zhoršení situace. Rozšíření stávajících programů veřejných prací může poskytnout rychlou podporu pro nově nezaměstnané, jelikož odpadnou počáteční náklady a omezí se problémy při jejich zavádění. V době krize by se měly programy veřejných prací zaměřit na pracovní intenzivní projekty a omezit náklady nespojené s pracovními místy tak, aby se maximalizoval počet vytvořených pracovních míst a aby se vytvořila účinná záchranná síť.

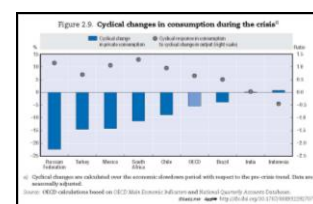
Institucionální a politické determinanty toků na pracovním trhu

Každý rok vzniká mnoho nových společností, zatímco stávající společnosti se rozšiřují a další redukují či zavírají. V tomto procesu se vytvářejí pracovní místa a jsou najímáni pracovníci. Téměř stejný počet pozic však mizí a pracovníci zaměstnavatele opouští. Důležitým faktorem růstu produktivity je realokace pracovních sil: méně produktivní společnosti mají tendenci více pracovních míst zavírat a produktivnější společnosti jich více vytvářejí. Důkazy z mezinárodně harmonizovaných dat naznačují, že instituce a programy zaměřené na ochranu pracovních míst, podpory v nezaměstnanosti a regulace produktového trhu jsou nejdůležitějšími determinanty realokace pracovních sil mezi obory. Rozdíly v míře najímání a propouštění mezi 20 až 30 % mezi jednotlivými zeměmi jsou

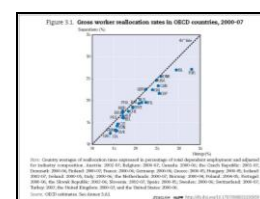
Obrázek 1.19: Průměrný roční počet zaměstnanců zapojených do krátkodobých pracovních programů jako procento všech zaměstnanců

Obrázek 2.9: Cyklická změna spotřeby během krize

Obrázek 3.1: Hrubá míra realokace pracovníků v zemích OECD v letech 2000–2007

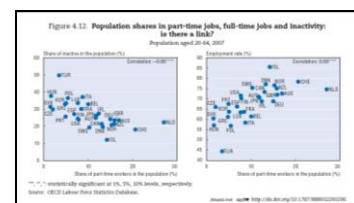

vysvětlovány zejména různým stupněm přísnosti legislativy regulující zaměstnanost. V normálních ekonomických podmínkách se ochrana pracovních míst týká zejména přechodů mezi pracovními místy, zatímco na přechod z práce do nezaměstnanosti nemá vliv. Podpora realokace pracovních sil však může mít distribuční vlivy. Osoby, které přišly o práci, obvykle trpí podstatným snížením příjmů a pracovních podmínek, zejména během ekonomických krizí. Proto by země měly reformy zdůrazňující flexibilitu doplnit o adekvátní podpory v nezaměstnanosti s přísně vynucovanými podmínkami přijímání dostupných pracovních míst a dobře navrženými aktivačními opatřeními.

Jak prospěšná je práce na částečný úvazek?

Podpora nárůstu kvalitní práce na částečný úvazek může pro vlády, jichž se týká problém stárnutí populace, představovat důležitou strategii, jelikož více pracovních míst na částečný úvazek znamená vyšší účast pracovní síly. I když je rozšíření práce na částečný úvazek u pracovníků na částečný úvazek spojováno s nárůstem kvality práce, stále si vydělávají méně, mají horší pracovní zajištění a méně příležitostí k povýšení než pracovníci na plný úvazek. Pokud jde ale o celkovou spokojenost s prací, jsou tyto nevýhody často kompenzovány lepší rovnováhou mezi prací a osobním životem, což umožňuje osobám, které studují nebo pečují o členy rodiny, nemocným a osobám před důchodem zůstat v kontaktu s pracovním trhem. Vlády by měly osobám, které o práci na částečný úvazek stojí, odstraňovat překážky. Pokud se však jejich situace změní, měli by mít pracovníci na částečný úvazek možnost snadno přejít na práci na plný úvazek. Kvůli finančním překážkám vytvářeným daňovým a sociálním systémem a kvůli nedostatečné dostupnosti péče o děti může být delší pracovní doba neatraktivní a může vést k dlouhodobému nedobrovolnému zaměstnání na částečný úvazek, což může mít pro jednotlivce i společnost dlouhodobě negativní důsledky.

Obrázek 4.12: Podíly populace na pracovních místech na částečný úvazek, plný úvazek a nečinnosti: existuje mezi nimi souvislost?

Toto shrnutí obsahuje **StatLinks**, službu, v rámci které obdržíte z tištěné stránky soubory ve formátu Excel™!

© OECD 2010

Tento přehled není oficiálním překladem OECD.

Reprodukce tohoto přehledu je povolena, jsou-li uvedena autorská práva OECD a název původní publikace.

Vícejazyčné přehledy jsou překlady výtahů z publikací OECD původně publikovaných v angličtině a francouzštině.

Jsou zdarma k dispozici v internetovém knihkupectví OECD: www.oecd.org/bookshop/

Další informace vám poskytne Odbor pro legislativu a překlady při OECD, Ředitelství pro veřejné záležitosti a komunikaci: e-mail: rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Navštivte naši internetovou stránku: www.oecd.org/rights/

